



ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Martyiny Borovcové a soudců JUDr. Romany Novákové a Mgr. Ing. Borise Nypla ve věci

žalobkyně: **ABD INVEST s.r.o.**, IČO 27667332
sídlem Franzova 1101/43, 614 00 Brno – Maloměřice
zastoupená advokátem Mgr. Ondřejem Hálou
sídlem Plynářská 671, 280 02 Kolín IV.

proti
žalovanému: **statutární město Hradec Králové**, IČO 00268810
sídlem Československé armády 408/51, 500 03 Hradec Králové
zastoupený advokátem Mgr. Martinem Prosserem
sídlem Matoušova 515/12, 150 00 Praha 5

o zaplacení 248 400 441 Kč s příslušenstvím

k odvolání žalobkyně i žalovaného proti rozsudku Okresního soudu v Hradci Králové ze dne 19. září 2024 č. j. 10 C 176/2013-3211

takto:

- I. Rozsudek okresního soudu **se** ve výroku I **mění** tak, že žaloba o zaplacení 11 970 968 Kč s úrokem z prodlení 7,5 % ročně od 31. 10. 2012 do zaplacení se zamítá.
- II. Ve výroku II **se** rozsudek okresního soudu **potvrzuje**.
- III. Žalobkyně je povinna nahradit žalovanému náklady řízení před okresním soudem ve výši 7 187 528 Kč a před krajským soudem ve výši 1 386 602 Kč, a to do tří dnů od právní moci rozsudku k rukám advokáta žalovaného.
- IV. Žalobkyně je povinná nahradit České republice na účet Okresního soudu v Hradci Králové náklady řízení státu ve výši 2 611 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem okresní soud uložil žalovanému zaplatit žalobkyni 11 970 968 Kč s úrokem z prodlení 7,5 % ročně od 31. 10. 2012 do zaplacení (výrok I), zamítl žalobu v části, v níž se žalobkyně domáhala zaplacení dalších 236 429 473 Kč s úrokem z prodlení 7,5 % ročně od 31. 10. 2012 do zaplacení (výrok II), žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení (výrok III) a uložil účastníkům nahradit náklady řízení státu, a to žalobkyni ve výši 2 485,03 Kč a žalovanému ve výši 12 584,40 Kč (výroky IV a V).
2. Okresní soud vyšel ze zjištění, že žalovaný uzavřel s právními předchůdci žalobkyně 1. 6. 2006 nájemní smlouvu, a to na základě veřejné zakázky. Žalobkyně dne 6. 6. 2006 do smluvního vztahu se souhlasem žalovaného vstoupila jako postupník na místo původních nájemců. Předmětem smlouvy byl areál Zimního stadionu v Hradci Králové a žalobkyně se ve smlouvě zavázala mimo jiné k tomu, že v průběhu trvání nájemní smlouvy investuje do rekonstrukce objektu 248 912 000 Kč bez DPH. Tato částka byla posléze navýšena na 273 374 342 Kč. Smlouva byla uzavřena na dobu 10 let, později došlo k jejímu prodloužení. Žalobkyně provedla v areálu zimního stadionu v období 2006–2013 práce v hodnotě 210 000 000 Kč. Žalovaný v roce 2012 žalobkyni sdělil, že podle smlouvy, která je neplatná, nehodlá dále pokračovat. Žalobkyně areál vyklidila v roce 2013. Okresní soud posoudil zjištěný skutkový stav podle právních předpisů platných v době uzavření smlouvy (zák. č. 40/2004 Sb., o veřejných zakázkách, zák. č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník). Nájemní smlouvu zhodnotil jako absolutně neplatnou. Důvodem neplatnosti bylo porušení zákona při zadávání veřejné zakázky, na němž se podílely obě strany. Oběma stranám muselo být zřejmé, že smlouva je neplatná. Okresní soud, i s odkazem na předchozí usnesení odvolacího soudu, neshledal právo žalobkyně na náhradu škody způsobené neplatností smlouvy, neboť žalobkyně se na uzavření smlouvy sama podílela a o její neplatnosti musela vědět. Podmínky pro odpovědnost žalovaného za škodu způsobenou neplatným právním úkonem tak nebyly splněny (§ 268 obč. zák.). Každý z účastníků neplatné smlouvy byl však povinen vrátit druhému vše, co podle ní dostal (§ 457 obč. zák.). V případě žalovaného šlo o hodnotu prací, jež pro něho žalobkyně vykonala (210 000 000 Kč), v případě žalobkyně o rozdíl mezi hodnotou sjednaného a obvyklého nájemného za dobu, po kterou areál užívala (15 748 947 Kč). Žalobkyně byla dále obohacena podnájemným, jež jí za užívání stadionu nad rámec obvyklé výše platil hokejový klub Královští lvi Hradec Králové a.s. (182 280 084 Kč). Tato pohledávka hokejového klubu byla postoupena žalovanému. Žalovaný obě uvedené pohledávky započel proti pohledávce žalobkyně. Okresní soud provedenému zápočtu přisvědčil. Neshledal naopak platným zápočet pohledávek žalovaného, jež mu byly postoupeny společností [REDAKCE] (dále též „[REDAKCE]“), a to proto, že v době provedení zápočtu byly tyto pohledávky promlčené. Po provedeném zápočtu pohledávek tak zůstalo žalobkyni právo na zaplacení 11 970 968 Kč. V uvedeném rozsahu okresní soud žalobě vyhověl, ve zbývajícím rozsahu ji zamítl.
3. Proti rozsudku okresního soudu podali odvolání žalobkyně i žalovaný.
4. Žalobkyně v odvolání brojila proti závěru okresního soudu, že námitka promlčení vznesená vůči pohledávce žalovaného (která byla žalovanému postoupena a ten ji užil k započtení vůči pohledávce žalobkyně) je v rozporu s dobrými mravy. Na rozdíl od žalobkyně, která svou pohledávku uplatnila během několika měsíců po skončení jednání o mimosoudním vyrovnání s žalovaným, společnost Královští lvi jakožto původní věřitelka svou pohledávku u soudu nikdy neuplatnila. Podmínkou toho, aby mohla být považována námitka promlčení za nemravnou, je, že k neuplatnění pohledávky v promlčecí lhůtě došlo z ospravedlnitelných důvodů. Ty byly splněny na straně žalobkyně, která byla žalovaným jako veřejnou institucí dlouhodobě ujišťována o plnění podle nájemní smlouvy a posléze

o poskytnutí vzájemného vyrovnání. Jakmile jednání neúspěšně skončila, žalobkyně uplatnila svá práva u soudu. Obdobné důvody však nesvědčí žalovanému. Ten své pohledávky z neplatné nájemní smlouvy uplatnil u soudu až 30. 5. 2016, tedy po více než čtyřech letech od ukončení mimosoudního vyjednávání. Nemravnost námitky promlčení je proto třeba posoudit u každého z účastníků jinak. Prokázáno nebylo ani samotné postoupení pohledávky Královských lvů žalovanému. Okresní soud dovodil postupní smlouvu jen z oznámení o postoupení pohledávky. To je však listina nezpůsobitelná prokázat existenci smlouvy o postoupení pohledávky. Závěr o nabytí pohledávky Královských lvů žalovaným nemá oporu v provedených důkazech. Obdobně to platí o pohledávce [REDAKCE], kterou měl okresní soud též za zjištěnou jen z oznámení o postoupení pohledávky. Okresní soud se nevypořádal ani s tvrzením žalobkyně, že pohledávka Královských lvů zanikla již před jejím postoupením žalovanému, a to zápočtem provedeným společností Královští lvi. To činí rozsudek nepřezkoumatelným. Nárok žalobkyně byl okresním soudem nesprávně posouzen jako nárok z titulu bezdůvodného obohacení, ačkoli správně měl být posouzen z titulu náhrady škody dle § 268 a § 373 obch. zák. V řízení nebylo prokázáno, že by si žalobkyně byla od počátku vědoma absolutní neplatnosti nájemní smlouvy. Obsah smlouvy nebyl neurčitý, nemožný či nedovolený, a ne každé obcházení zákona o veřejných zakázkách má za následek absolutní neplatnost smlouvy. Žalobkyni nemohla být neplatnost smlouvy zřejmá jen z jejího obsahu. Okresní soud navíc nezohlednil, že vztah mezi žalobkyní a Královskými lvy nebyl standardním nájemním vztahem. Podnájemné nikdy nezahrnovalo jen prostý nájem. Zohledňovalo i další podmínky diktované žalovaným. Žalobkyně nikdy neměla na výběr, komu areál zimního stadionu pronajme a za jakých podmínek. Tyto zcela specifické podmínky nebylo možné pominout při stanovení výše bezdůvodného obohacení. Veškeré plnění tak bylo spotřebováno. Okresní soud nezohlednil ani to, že v jiných řízeních vedených mezi účastníky dospěly soudy k závěru, že neplatnost smlouvy zavinil výlučně žalovaný. Žalobkyně závěrem odvolání navrhla, aby odvolací soud změnil rozsudek okresního soudu tak, že uloží žalovanému povinnost zaplatit jí dalších 236 429 473 Kč s příslušenstvím, přizná jí právo na náhradu nákladů řízení vůči žalovanému a žalovaného zaváže k náhradě nákladů řízení státu.

5. Žalovaný v odvolání namítal, že nebyla řádně zjištěna výše bezdůvodného obohacení, kterého se mu mělo dostat plněním žalobkyně. Okresní soud vyšel ze znaleckého posudku, který však není správný. Znalecký ústav při stanovení rozsahu prací vycházel jen z podkladů od žalobkyně, aniž by sám (např. pomocí sond apod.) provedení těchto prací ověřil. Námitkám vzneseným žalovaným proti znaleckému posudku se okresní soud vůbec nevěnoval. Okresní soud do hodnoty provedených prací zahrnul i hodnotu projektové dokumentace týkající se nerealizovaných dodávek, která však nemá pro žalovaného žádnou hodnotu a která jím nikdy nebyla použita. Projektová dokumentace nemohla představovat bezdůvodné obohacení žalovaného. Okresní soud pochybil též tím, že nezohlednil protipohledávky žalovaného nabyté od [REDAKCE]. Nesprávně dovodil, že jde o pohledávky promlčené. Dle všeobecných obchodních podmínek [REDAKCE], které se na postoupené pohledávky vztahovaly, byla promlčecí doba prodloužena na deset let. Okresní soud se též opomněl vypořádat s argumentací žalovaného, že došlo k zániku aktivní legitimace žalobkyně ve vztahu k pohledávce 120 000 000 Kč, a to z důvodu splnutí osoby věřitele s osobou poddlužníka a dále pro odvolání souhlasu zástavního věřitele s vymáháním pohledávky. Pokud jde o promlčení započítávaných pohledávek, jež byly žalovanému postoupeny od [REDAKCE] měl okresní soud za to, že rozhodujícím okamžikem byla doba provedení zápočtu, což je v rozporu s § 358 i § 388 obch. zák. Důležitý je naopak okamžik, kdy došlo ke střetu vzájemných pohledávek. V době, kdy se pohledávky střetly, promlčeny nebyly. Byly navíc splněny podmínky § 388 odst. 2 písm. b) obch. zák., za nichž lze k zápočtení užít i promlčenou pohledávku. Soud měl tedy provedenému zápočtu přisvědčit. Žalovaný navrhl, aby odvolací soud změnil rozsudek okresního soudu ve výroku I tak, že Shodu s prvopisem potvrzuje [REDAKCE].

žalobu zamítne i v rozsahu 11 970 968 Kč s příslušenstvím, přizná žalovanému právo na plnou náhradu nákladů řízení a zproští žalovaného povinnosti platit náklady řízení státu.

6. Odvolací soud na základě podaných odvolání přezkoumal rozsudek okresního soudu a poté dospěl k následujícím závěrům.
7. Rozsudek okresního soudu stojí především na závěru, že nájemní smlouva ze dne 1. 6. 2006 uzavřená mezi právními předchůdci žalobkyně a žalovaným je neplatná, a to pro porušení zákona o zadávání veřejných zakázek. Odvolací soud s hodnocením nájemní smlouvy jako neplatné souhlasí a považuje je za správné. Soudy obou stupňů se již k této otázce opakovaně vyjadřovaly, odvolací soud proto pouze ve stručnosti připomíná, žalovaný učinil předmětem veřejné zakázky nájemní smlouvu, ačkoliv smyslem zakázky byla rekonstrukce Zimního stadionu v Hradci Králové. V rozporu s tehdy platným zákonem o veřejných zakázkách (zák. č. 40/2004 Sb.) byl použit postup zadávacího řízení bez uveřejnění, k čemuž bylo využito právě toho, že předmětem veřejné zakázky byla formálně nájemní smlouva, ačkoliv ve skutečnosti šlo o provedení díla (slovy zákona o veřejných zakázkách „provedení stavebních prací“), jehož hodnota dle dodatků ke smlouvě přesáhla čtvrt miliardy korun (činila 273 374 342 Kč). Cena díla pak byla skryta ve formálně sjednaném podnájemném, jež bylo žalobkyni jako nájemkyni zimního stadionu placeno hokejovým klubem Královští lvi z dotací poskytovaných hokejovému klubu žalovaným městem. Výše podnájemného se pohybovalo kolem 40 000 000 Kč ročně. Blíže byly okolnosti zadávání veřejné zakázky a důvody neplatnosti nájemní smlouvy z něho vzešlé popsány v rozhodnutích vydaných v řízení vedeném před Okresním soudem v Hradci Králové pod sp. zn. 21 C 127/2012 (rozsudek okresního soudu ze dne 9. 10. 2012 č. j. 21 C 127/2012-168 a krajského soudu ze dne 1. 8. 2013 č. j. 26 Co 135/2013-323). Řízení bylo vedeno ohledně týchž účastníků a jako předběžná v něm byla řešena právě otázka dodržení zákonem stanoveného postupu při zadávání veřejné zakázky a dále otázka platnosti nájemní smlouvy uzavřené na základě výsledku zadávacího řízení. Oběma účastníkům byly rozsudky doručeny a jsou jim známy. Odvolací soud nemá důvod se od závěrů v nich uvedených odchýlit ani při rozhodování nyní projednávané věci. Mezi účastníky ostatně nebylo ohledně řešení této právní otázky sporu, žádný z nich nepovažoval nájemní smlouvu za platnou.
8. Okresní soud dále správně dovodil, že za tohoto stavu jsou účastníci povinni vrátit si plnění, které si na základě neplatné smlouvy navzájem poskytl (§ 457 obč. zák.). Žalovaný tedy byl povinen vrátit žalobkyni bezdůvodné obohacení spočívající v hodnotě prací, jež pro něho žalobkyně v rámci rekonstrukce stadionu provedla, žalobkyně byla naopak povinna zaplatit žalovanému částku představující v její prospěch svédčící rozdíl mezi dohodnutým a obvyklým nájemným. Okresní soud též správně dovodil, že žalobkyně byla bezdůvodně obohacena placeným podnájemným ze strany Královských lvů, a to v rozsahu, v němž převyšovalo hodnotu obvyklého nájemného. I podnájemní smlouva je neplatná, neboť je odvozena z neplatné smlouvy nájemní. Žalobkyně se nestala nájemkyní z titulu nájemní smlouvy (pro její neplatnost), nemohla proto platně uzavřít ani podnájemní smlouvu. Žalobkyně tak byla povinna vrátit společnosti Královští lvi částku, jež jí byla z titulu podnájemní smlouvy zaplacená nad rámec obvyklého nájemného. Vzhledem k tomu, že společnost Královští lvi postoupila tuto svou pohledávku žalovanému, stal se aktivně legitimovaným k jejímu vymáhání žalovaný. Žalovaný obě své pohledávky v celkové výši 198 029 031 Kč (15 748 947 Kč + 182 280 084 Kč) uplatnil formou zápočtu proti pohledávce žalobkyně (210 000 000 Kč), čímž došlo k zániku vzájemných pohledávek v rozsahu, v němž se kryly.
9. Okresní soud naopak pochybil při hodnocení zápočtu, k němuž žalovaný použil pohledávky postoupené mu společností [REDAKCE]. Okresní soud měl za to, že jde o pohledávky promlčené, a tudíž nezpůsobilé k započtení. Za rozhodující pro posouzení promlčení

pohledávek považoval okamžik jejich postoupení žalovanému. Jelikož v době postoupení byly pohledávky promlčené, okresní soud k zápočtu nepřihlédl. Tomuto právnímu závěru nelze přisvědčit. Promlčení započítávaných pohledávek se posuzuje ke dni, kdy se staly způsobilými k započtení (§ 358 obch. zák.). Nikoliv tedy ke dni, kdy byl zápočet proveden, a nikoliv ani ke dni, kdy došlo k eventuálnímu postoupení pohledávky. Pohledávky se stanou způsobilými k započtení okamžikem splatnosti pozdější z nich. Pohledávka žalobkyně se stala splatnou, tj. způsobilou k započtení, nejpozději doručením žaloby žalovanému, tedy v roce 2012. Nastala-li splatnost jednotlivých dlužných splátek úvěru poskytnutého ██████████ žalobkyni v roce 2012 a později, jak plyne z rozsudku okresního soudu (bod 28. rozsudku), znamená to, že v době, kdy se pohledávky ██████████ setkaly s pohledávkou žalobkyně, promlčeny být nemohly. Je tomu tak proto, že vznikaly buď téměř současně s pohledávkou žalobkyně, nebo až po ní. U té části pohledávek (splátek), jejichž splatnost případně nastala před splatností žalobou uplatněné pohledávky, zjevně nestačila uběhnout čtyřletá promlčecí doba (splatnost splátek ██████████ mohla předejít splatnost pohledávky žalobkyně nanejvýš o několik měsíců v rámci roku 2012, v němž se pohledávky setkaly), z větší části však splatnost pohledávky ██████████ (splatnost splátek úvěru) nastala až po splatnosti pohledávky žalobkyně (v letech 2013 a následujících). V době, kdy se pohledávka ██████████ střetla s pohledávkou žalobkyně, tak nemohla být promlčena. Obdobně to platí i pro pohledávku z kontokorentního úvěru a tzv. swapu. Skutečnost, kdy byly pohledávky ██████████ žalovanému postoupeny, je z hlediska určování okamžiku jejich střetu s pohledávkou žalobkyně a posuzování jejich promlčení nerozhodná. Pokud se pohledávka setká s pohledávkou protistrany jako nepromlčená, pak si tuto svou kvalitu nese dál i k okamžiku, kdy je případně postoupena, bez ohledu na to, s jakým časovým odstupem se tak stane.

10. Pro posuzovaný případ to tedy znamená, že pokud žalovaný užil k započtení primárně pohledávku z jistiny úvěru ve výši 90 007 202,36 Kč, jež mu byla postoupena společností ██████████, jak to zcela jednoznačně vyplývá z podání žalovaného ze dne 29. 11. 2022 (č. l. 2745), pak došlo v rozsahu, v němž se pohledávky kryly, k jejich oboustrannému zániku. Pohledávka žalobkyně tak zanikla i ve zbývajícím rozsahu 11 970 968 Kč. Okresní soud žalobkyni právo na plnění v tomto rozsahu přiznal, žaloba však měla být z výše uvedených důvodů zamítnuta i v tomto rozsahu.
11. Pokud jde o odvolání obou účastníků, odvolací soud námitky v nich obsažené neshledal – s výjimkou té, jež se vztahovala k právě vyřešené otázce promlčení započítané pohledávky – důvodnými.
12. Žalobkyně předně namítala, že okresní soud pochybil, zhodnotil-li jako odporující dobrým mravům její námitku promlčení ve vztahu k pohledávce, jež byla žalovanému postoupena společností Královští lvi a již žalovaný započel proti pohledávce žalobkyně uplatněné v řízení.
13. Okresní soud v tomto směru vyšel ze závazného právního názoru odvolacího soudu vysloveného v předchozím zrušujícím usnesení ze dne 13. 4. 2023. V něm odvolací soud dospěl k závěru, že byla-li shledána jako odporující dobrým mravům námitka promlčení vznesená žalovaným, není možné přihlédnout ani k obdobné námitce žalobkyně. Jen takové řešení lze považovat za vyvážené a spravedlivé. Odvolací soud dále vysvětlil, že uvedený závěr je třeba vztáhnout i na plnění formálně označené jako podnájemné, jež bylo žalobkyni poskytnuto hokejovým klubem z dotací žalovaného. Byla-li nájemní smlouva neplatná, nemohla žalobkyně, která nebyla nájemkyní, platně uzavřít s hokejovým klubem ani podnájemní smlouvu. Platba podnájemného jí tedy byla poskytována bez právního důvodu a hokejovému klubu vznikla pohledávka na vrácení těchto plateb z titulu bezdůvodného obohacení. I když se jednalo formálně o pohledávku hokejového klubu (Královští lvi Hradec Králové, a.s.), která byla teprve později žalovanému postoupena, nelze pro účely posouzení

promlčení této pohledávky odhlédnout od toho, že finanční prostředky na tyto platby byly poskytnuty žalovaným formou dotace klubu a zejména že ve skutečnosti jimi nebylo hrazeno podnájemné, nýbrž že představovaly zastřený způsob úhrady ceny díla, jehož objednatel byl žalovaný. V tomto smyslu mají i tyto platby svůj základ v nájemní smlouvě. Bez dohody o tom, že žalobkyně obdrží každý rok na podnájemném přibližně 40 000 000 Kč, si nelze uzavření nájemní smlouvy zahrnující závazek žalobkyně provést rekonstrukci stadionu v hodnotě přesahující 250 000 000 Kč představit. Je zjevné, že právě tímto plněním, byť formálně jinak označeným a poskytovaným prostřednictvím třetího subjektu, hradil žalovaný cenu díla. I na tuto pohledávku je proto třeba z hlediska spravedlivého vypořádání práv a závazků z neplatné smlouvy vztáhnout závěr o nemravnosti námitky promlčení.

14. Odvolací soud neshledává důvod na tomto svém předchozím stanovisku cokoliv měnit. Zájem na spravedlivém vypořádání poměrů vzniklých mezi účastníky na základě neplatné smlouvy musí podle názoru odvolacího soudu převážit nad okolností, že žalovaný uplatnil právo na vrácení částek vyplacených z titulu podnájemného až po uběhnutí promlčecí lhůty. Stejně tak si počínala i žalobkyně. I ona uplatnila své právo až po marném uplynutí promlčecí lhůty. Bylo by projevem nevyváženosti a nespravedlivosti rozhodnutí, pokud by námitka promlčení byla z hlediska dobrých mravů hodnocena u každého z obou účastníků jinak.
15. Namítala-li žalobkyně, že v řízení nebylo prokázáno postoupení pohledávky Královských lvů žalovanému, je třeba uvést, že taková námitka žalobkyni typově vůbec nepřísluší. Jak vyplývá z judikatury vztahující se k této problematice, je-li postoupení pohledávky oznámeno dlužníku postupitelem, dlužník je povinen z oznámení vycházet. Nemá právo domáhat se předložení smlouvy, na jejímž základě došlo k postoupení pohledávky (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 484/2022). Vzhledem k tomu, že v posuzovaném případě bylo postoupení pohledávky oznámeno žalobkyni společností Královští lvi (č. l. 2382), tedy postupitelem, nelze k námitce žalobkyně, že nebylo prokázáno postoupení pohledávky, přihlížet. Jednalo se o námitku pro rozhodnutí nepodstatnou.
16. Totéž platí ohledně pohledávky postoupené žalovanému společností ██████. I v tomto případě bylo postoupení pohledávky oznámeno žalobkyni postupitelem, tj. společností ██████ (srov. č. l. 1879), a proto ani zde žalobkyni nepřísluší námitka, že postoupení pohledávky nebylo prokázáno.
17. Oprávněnou neshledal odvolací soud ani námitku, že pohledávka Královských lvů zanikla před postoupením žalovanému v důsledku dříve provedeného zápočtu, a nemohla být proto dále postoupena žalovanému. Společnost Královští lvi sice již dne 23. 3. 2014, tedy před postoupením pohledávky žalovanému, započítala část svých pohledávek proti pohledávkám žalobkyně (č. l. 2731 a násl.), ale i po tomto zápočtu jí zůstala vůči žalobkyni zápočtem nezaniklá pohledávka z titulu plnění podle neplatné smlouvy v celkové výši 189 874 155,02 Kč, kterou následně postoupila žalovanému (č. l. 2382 a násl.).
18. Přisvědčit nebylo možné ani odvolací námitce žalobkyně, že uplatněný nárok měl být posouzen nikoliv jako nárok z bezdůvodného obohacení, ale jako nárok na náhradu škody. Již v rozhodnutí z 19. 2. 2020 odvolací soud uvedl, že zjištění učiněná soudy v jiných řízeních ohledně průběhu zadávání veřejné zakázky a role právních předchůdkyň žalobkyně v něm vedou k závěru, že ty o neplatnosti smlouvy a okolnostech ji způsobujících věděly. Právní předchůdkyně žalobkyně se vůči žalovanému zavázaly provést rekonstrukci zimního stadionu v hodnotě prací přesahující 250 000 000 Kč. Bylo by absurdní předpokládat, že byly v dobré víře o tom, že pro získání takové zakázky postačí veřejná soutěž o návrh na uzavření nájemní smlouvy s následným jednacím řízením bez uveřejnění ve smyslu § 27 odst. 5 a § 72 odst. 1 písm. a) zákona o veřejných zakázkách. Též okolnost, že cena díla (o které ve skutečnosti šlo a které bylo skutečným předmětem veřejné zakázky) bude hrazena formou podnájemného placeného hokejovým klubem – a nikoliv objednatel

Shodu s prvopisem potvrzuje ██████.

a zadavatelem veřejné zakázky, a to nezastřené jako skutečná cena díla, jak by se dalo za normálních okolností očekávat – svědčí o nekalém přístupu k celé organizaci zadávání veřejné zakázky i ze strany právních předchůdkyň žalobkyně. S ohledem na charakter celé zakázky, o jejíž získání se ucházely, zejména na její velikost co do objemu i hodnoty zadaných prací, nutno dovést obeznamenost právních předchůdkyň žalobkyně jakožto uchazeček o veřejnou zakázku s právním rámcem upravujícím zadávání veřejných zakázek. Nelze předpokládat, že se společnost, která se rozhodne ucházet se o takto významnou veřejnou zakázku, jejímž předmětem je stavba dotýkající se zájmu i značné části veřejnosti krajského města, alespoň v základních rysech neorientuje v pravidlech platných pro zadávání veřejných zakázek. Oběma původním soutěžitelkám muselo být známo, že veřejná zakázka na stavební práce nemůže být zadávána jako zakázka na služby, že zadávání obou typů zakázek má odlišná pravidla a že k zakázce na stavební práce nemohlo být použito jednacích řízení bez uveřejnění, neboť takový postup je v rozporu s § 27 odst. 5 tehdy platného zák. č. 40/2004 Sb., o veřejných zakázkách. Muselo jim být též známo, že k získání veřejné zakázky na provedení díla, resp. na provedení stavebních prací je třeba podstoupit zadávací řízení, jehož předmětem bude provedení stavebních prací, a nikoliv získání práva na nájemní smlouvu. Nelze proto dospět k jinému závěru, než že si právní předchůdkyně žalobkyně byly neplatnosti smlouvy vzešly z takto provedeného zadávacího řízení vědomy. Žalobkyně jako jejich právní nástupkyně se proto nemůže domáhat po žalovaném náhrady škody způsobené neplatností smlouvy. Takovému řešení brání ustanovení § 268 obch. zák., které pamatuje právě na situace, kdy poškozený o neplatnosti právního úkonu, v tomto případě smlouvy, sám věděl.

19. Poukazovala-li žalobkyně na jiná řízení, v nichž byl soudem vysloven názor, že neplatnost nájemní smlouvy zavinil žalovaný, pak je třeba připomenout, že z hlediska aplikace § 268 obch. zák. není rozhodné, zda právní předchůdkyně žalobkyně neplatnost smlouvy zavinily, ale zda o ní věděly. O tom, že o neplatnosti smlouvy věděly, nemá odvolací soud, jak plyne ze shora uvedeného, žádných pochyb. Kromě toho se odvolací soud domnívá, že v tomto svém rozhodnutí nebyl nikterak vázán řešením otázky zavinění neplatnosti smlouvy přijatým jinými soudy v jiných řízeních, byť to není, jak plyne z předchozího, pro rozhodnutí důležité.
20. Žalobkyně též namítala, že okresní soud nezohlednil specifické podmínky nájemní smlouvy, že si nemohla svobodně vybrat partnera pro uzavření podnájemní smlouvy a že podnájemné, které jí bylo hokejovým klubem placeno, bylo spotřebováno. K tomu nezbyvá než dodat, že o specifický vztah šlo proto, že obě strany sporu úmyslně porušily zákon o veřejných zakázkách. Důsledky z toho plynoucí pak musí nést samy. Právní poměry, založené výsledky výběrového řízení, nelze posoudit jinak než dle pravidel o bezdůvodném obohacení. Okresní soud proto nepochybil, pokud porovnal platby poskytované hokejovým klubem s obvyklým nájemným a pokud tu jejich část, která obvyklé nájemné přesahovala, považoval za bezdůvodné obohacení na straně žalobkyně.
21. Důvodnými neshledal odvolací soud ani výhrady žalovaného vůči závěru okresního soudu o výši bezdůvodného obohacení, jehož se žalovanému provedením prací ze strany žalobkyně dostalo. Okresní soud v tomto směru vyšel ze znaleckého posudku znaleckého ústavu Qualiform, a.s., v němž znalecký ústav (znalec) zjistil rozsah provedených prací a jejich obvyklou hodnotu. Kritické stanovisko žalovaného k metodice znaleckého zkoumání a k závěrům znaleckého posudku neodráží podle názoru odvolacího soudu reálné možnosti, které znalec při zpracování posudku měl. Znalecký úkol byl obtížný, neboť ke zpracování posudku došlo až po provedení díla, kdy některé části rekonstruovaného objektu byly již překryty jinými pracemi, resp. jejich stavebním výsledkem. Za těchto okolností nelze znalci vytýkat, že vycházel mj. též z údajů a podkladů od žalobkyně. Některé z podkladů, které měl znalec k dispozici, měly dokonce objektivní charakter, jako např. fotografie pořízené z průběhu stavby. Za daných okolností, kdy bylo úkolem znalce rozhodnout, které práce byly provedeny, přičemž výsledek některých z nich již nemohl být ověřen prostým

Shodu s prvopisem potvrzuje [REDACTED].

pohledem, bylo podle názoru odvolacího soudu třeba spolehnout se na profesionalitu a odborné zkušenosti samotného znalce (jím pověřených pracovníků). Je třeba předpokládat, že znalec i z výsledku ověřitelného pohledem při místním šetření, které navíc provedl opakovaně, mohl usoudit na provedení prací, které zůstaly jeho pohledu skryty. Poukazoval-li žalovaný na výhrady ke znaleckému posudku, jež formuloval za pomoci jiného znalce (██████████), pak je třeba uvést, že při tak rozsáhlé stavební činnosti, jakou byla rekonstrukce budovy zimního stadionu, nelze úplnou shodu všech odborníků, kteří se k věci vyjádří, ve všech detailech ani předpokládat. Snaha o odstranění každého jednotlivého rozporu by znamenala praktickou neukončitelnost řízení. Podstatné je, že okresní soud neměl žádných zásadních pochybností ohledně závěrů obsažených v posudku znaleckého ústavu. Znalecký ústav se k námitkám žalovaného též písemně vyjádřil. V dodatku ke znaleckému posudku zvláště vysvětlil, jak ocenil projektovou dokumentaci té části díla, která nebyla provedena. Namítal-li žalovaný, že mu tato část projektové dokumentace nepřinesla žádný užitek, jde o námitku nedůvodnou. Jednalo se o práce, s nimiž se počítalo a které nebyly provedeny jen proto, že žalovaný se rozhodl podle smlouvy dále nepostupovat. Projektová dokumentace podle smlouvy ale pro žalovaného zhotovena byla a žalovaný byl o hodnotu prací vynaložených na její zpracování obohacen. Zda projektovou dokumentaci v budoucnu využije, či nikoliv, je nerozhodné.

22. Za opodstatněnou nebylo možné považovat ani námitku žalovaného týkající se zániku aktivní legitimace žalobkyně ve vztahu k té části žaloby, již měla být jménem žalobkyně uplatněna pohledávka společnosti ██████████ (ve výši 120 000 000 Kč). Žalobkyně především popřela, že by předmětem řízení učinila pohledávku ██████████ kterou by pro tuto společnost vymáhala svým vlastním jménem. Byť tak učinila až v závěrečných fázích řízení (č. l. 3201), je třeba z tohoto jejího vyjádření vycházet. Je výlučně věcí žalobkyně, aby určila, co je, a co není předmětem řízení. Je proto nutno vycházet z toho, že žalobkyně se v řízení domáhá zaplacení své vlastní pohledávky, nikoliv pohledávky ██████████. Úvaha o odvolání souhlasu s podáním takové žaloby (s vymáháním pohledávky ██████████ v rozsahu 120 000 000 Kč) je již z tohoto důvodu zcela nepřipadná. Společnost ██████████ ostatně vůči žalovanému ani žádnou pohledávkou nedisponovala. To je další důvod, který vylučuje konstrukci, podle níž žalobkyně v řízení vymáhala na základě souhlasu ██████████ pohledávku ██████████ za žalovaným.
23. Jediný vztah, který společnost ██████████ a žalovaného pojil, byl vztahem zástavního věřitele a poddlužníka. Společnost ██████████ měla pohledávku vůči žalobkyni z titulu poskytnutého úvěru a tato pohledávka byla zajištěna zástavním právem, jehož předmětem byl soubor blíže definovaných pohledávek žalobkyně vůči žalovanému. Jediným oprávněním vyplývajícím pro společnost ██████████ ze zástavního práva vůči žalovanému tedy bylo, aby žalovaný jako poddlužník splnil svůj závazek vůči žalobkyni přímo k rukám ██████████ jakožto zástavnímu věřiteli a uspokojil tak tímto náhradním způsobem pohledávku ██████████ vůči žalobkyni. Jinými slovy, žalovaný byl v době trvání zástavního práva skutečně povinen plnit ██████████ namísto žalobkyni jakožto své věřitelce a uspokojit tak zajištěnou pohledávku pohledávkou zastavenou. V tomto smyslu by bylo možné uvažovat o ztrátě aktivní legitimace žalobkyně. To však jen do doby, než byla pohledávka ██████████ za žalobkyni postoupena žalovanému. Postoupením pohledávky žalovanému došlo u žalovaného ke splnutí osoby zástavního věřitele a poddlužníka (dlužníka zastavené pohledávky), v důsledku čehož zástavní právo zaniklo (žalovaný nemohl mít zajištěnu svou pohledávku za žalobkyni vlastním závazkem vůči ní). Uvedená právní skutečnost však nemohla mít žádný vliv na existenci pohledávky žalobkyně vůči žalovanému z titulu bezdůvodného obohacení ani na právo žalobkyně domáhat se uspokojení této pohledávky v soudním řízení. Ke ztrátě její aktivní legitimace tak nemohlo dojít.

24. Odvolací soud ze všech výše uvedených důvodů rozsudek okresního soudu ve výroku I změnil a žalobu v rozsahu 11 970 968 Kč včetně požadovaného příslušenství zamítl (§ 220 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.).
25. Ve výroku II naopak rozsudek okresního soudu jako správný potvrdil (§ 219 o. s. ř.).
26. O nákladech řízení rozhodl odvolací soud podle ustanovení § 224 odst. 1 a 2 a § 142 odst. 1 o. s. ř. Žalovaný byl v řízení úspěšný, měl proto podle citovaných ustanovení právo na náhradu nákladů řízení. Odvolací soud neshledal důvod, pro který by mělo být právo na náhradu nákladů žalovanému odepřeno (§ 150 o. s. ř.). Okolnosti doprovázející vznik smlouvy takovým důvodem být nemohly, neboť o tom, že před jejím uzavřením došlo k porušení zákona o zadávání veřejných zakázek, věděly obě strany, jak již bylo uvedeno výše. Na neplatnosti smlouvy se tak podílely obě strany. Není proto důvod, aby ve sporu, který z veřejné zakázky vznikl, nebylo o náhradě nákladů řízení rozhodnuto podle úspěchu účastníků ve věci, který je základním zákonným kritériem při rozhodování o náhradě nákladů řízení. Vzhledem k tomu, že odvolací soud částečně změnil rozsudek okresního soudu, rozhodl znovu i o nákladech řízení před soudem prvního stupně.
27. Při stanovení náhrady nákladů vycházel odvolací soud z žalovaným předloženého vyúčtování, které však podrobil přezkumu, aby zjistil, zda jednotlivé položky odpovídají podmínkám přiznání náhrady nákladů stanoveným v občanském soudním řádu a advokátním tarifu. Dospěl přitom k závěru, že ne ve všech případech tomu tak je. Týká se to zejména požadované odměny za některé úkony advokáta žalovaného v rámci jeho zastupování.
28. Z uvedeného hlediska je důležitý zejména § 142 o. s. ř., který zdůrazňuje, že musí jít o náhradu nákladů potřebných k účelnému uplatňování práva, a dále § 11 vyhl. č. 177/1996 Sb. (advokátní tarif), který vyjmenovává úkony právní služby, za něž náleží mimosmluvní odměna. Mezi těmito úkony je uvedeno i písemné podání ve věci samé (§ 11 odst. 1 písm. d/). Za takové však nemůže být považováno každé písemné podání, jež advokát v průběhu řízení za svého klienta vůči soudu učiní. V soudním řízení se obecně běžně stává, že advokát třeba i opakovaně písemně komunikuje se soudem, avšak ne vždy je takový jeho přípis možné považovat za podání ve věci samé (byť se v konečném důsledku věci samé samozřejmě tak či onak dotýká). Advokát tak může např. reagovat na výzvu soudu, aby upřesnil či doplnil žalobu, popř. jiné své předchozí podání, aby navrhl důkaz, upřesnil adresu svědka, vyjádřil se k osobě znalce, k záměru soudu ohledně dalšího postupu v řízení, může též sám sdělovat soudu informace důležité pro řízení, např. o výsledku mimosoudního jednání s protistranou apod. Žádné z těchto podání však nelze typově považovat za podání ve věci samé, za které a jen za které náleží účastníku náhrada mimosmluvní odměny. Jinak by totiž byl zbytečný druhý odstavec citovaného ustanovení, který spojuje mimosmluvní odměnu v poloviční výši též s některými podáními učiněnými vůči soudu. Mělo-li by být každé podání učiněné v průběhu řízení vůči soudu považováno za podání ve věci samé, ztratil by druhý odstavec citovaného ustanovení své opodstatnění. Všechna podání v něm uvedená by totiž mohla být podřazena pod odstavec první. Podáním ve věci samé je třeba rozumět v civilním řízení především žalobu a vyjádření k ní, změnu žaloby a její zpětvzetí, popř. jiné písemné úkony, které mají k předmětu řízení bezprostřední vztah a které se k průběhu řízení nějakým zásadním způsobem vyjadřují. Podle názoru odvolacího soudu může být považováno za podání ve věci samé např. i průběžné hodnocení provedených důkazů ze strany účastníka, spojené popřípadě s poukazem na potřebu provedení dalších důkazů, zejména jde-li o zdlouhavý a komplikovaný spor, tak jak se několikrát stalo i v nyní probíhajícím řízení. Nelze za ně ale považovat každé podání, kterým účastník reaguje na vývoj řízení a kterým se pouze stručně vyjadřuje, ať již ze své iniciativy nebo na výzvu soudu, k parciálním procesním otázkám, které v řízení aktuálně vyvstaly.

29. Z hlediska těchto obecných východisek mnoho položek obsažených ve vyúčtování odměny advokáta neobstojí. Poukázat lze např. na podání z 26. 8. 2014, které není vyjádřením ve věci, ale jen žádostí o poskytnutí lhůty k vyjádření. Takovým vyjádřením – za něž je jako za úkon právní služby požadována odměna 143 700 Kč – není ani podání z 27. 10. 2017, které celé spočívá ve dvou větách. Obdobně tomu je u podání z 12. 11. 2017, které obsahuje jednu větu, či u podání z 10. 5. 2019, 15. 5. 2019, 22. 5. 2019 a 31. 5. 2019, která jsou opět v rozsahu jedné až tří vět. Taktéž podání z 5. 6. 2020 a 10. 9. 2020 jsou co do sdělovaného stanoviska žalovaného jednověté. Podání z 22. 10. 2022 není vůbec podáním učiněným vůči soudu. Podání z 10. 10. 2023 obsahuje jednu větu uvádějící, že se žalovaný připojuje k návrhu na přerušování řízení. Nejde tedy o podání týkající se věci samé, což ostatně platí i u předchozích podání. Obsahem podání ze dne 2. 9. 2019 bylo jen odvolání do výroku o nákladech řízení, a přísluší za ně, oproti požadavku z vyúčtování, jen poloviční odměna. Stejně tak tomu je u podání ze dne 12. 9. 2022, které bylo odvoláním proti znalečnému.
30. Pokud jde o odměnu za zastupování při jednání u odvolacího soudu dne 19. 2. 2020, žádné jednání se nekonalo. Odměna ani náhrada cestovních výdajů spojených s účastí na tomto jednání žalovanému nepřísluší. Prokázána nebyla ani účast advokáta žalovaného na mimosoudním jednání s žalobkyní dne 17. 5. 2024. Advokát žalovaného požadoval též odměnu za opakované nahlížení do spisu. Takovou položku advokátní tarif neupravuje, odvolacímu soudu však neuchází, že podle judikatury Ústavního soudu lze v určitých případech takový nárok aprobovat. S ohledem na složitost souzeného případu, délku řízení a množství spisového materiálu považuje odvolací soud takový úkon za účelný ve vztahu k nahlížení ve dnech 27. 10. 2015 a 24. 10. 2017. Za neúčelné naopak považuje nahlížení dne 8. 6. 2016, neboť podle záznamu ve spisu trvalo pouhých 5 minut a došlo k němu 8 dní po předchozím jednání. Z hlediska minimalizace nákladů bylo možné do spisu nahlédnout při účasti advokáta u soudu v den jednání, a nevykonávat kvůli tomuto úkonu zvlášť cestu z [redacted] do Hradce Králové, za což je též účtována náhrada jízdného. Obdobně to platí pro nahlížení dne 17. 5. 2024, které trvalo 25 minut a odehrálo se dva týdny po předchozím jednání. V ostatních dvou případech probíhalo nahlížení podstatně déle (3/4 hodiny a 2 hodiny).
31. Odvolací soud nepovažoval za účelné dotknout se argumentačně každé z více než 60 účtovaných položek. Pokud některá z nich není v předchozím ani následujícím odstavci zmíněna, znamená to, že ji odvolací soud nepovažoval za oprávněnou z důvodů obdobných těm výše uvedeným.
32. Náklady řízení před okresním soudem, na něž naopak žalovanému vzniklo právo, spočívaly v odměně za zastupování za 36 úkonů právní služby po 143 700 Kč (§ 7 bod 7. vyhl. č. 177/1996 Sb. – převzetí věci, písemné podání ve věci samé z 19. 5. 2014, 30. 5. 2016, 20. 2. 2017, 3. 7. 2017, 27. 7. 2017, 19. 2. 2019, 28. 4. 2019 (správně 29. 4. 2019), 14. 1. 2019 (správně 14. 1. 2020), 9. 11. 2022, 29. 11. 2022, 27. 3. 2023, 3. 4. 2023, 15. 4. 2024, 2. 9. 2024, zastoupení při jednání dne 31. 5. 2015, 6. 12. 2016, 2. 5. 2019, 13. 6. 2019 (správně 12. 6. 2019), 26. 10. 2022 v délce přes 2 hodiny, 11. 11. 2022 v délce přes 2 hodiny, 30. 11. 2022, 4. 4. 2023 v délce přes 2 hodiny, 2. 5. 2024, 12. 9. 2024, jednání s mediátorem 8. 3. 2018, účast na místním šetření se znalcem dne 13. 8. 2018 (správně 13. 6. 2018) v délce přes 2 hodiny a dne 23. 10. 2018 v délce přes 4 hodiny a nahlížení do spisu dne 27. 10. 2015 a dne 24. 10. 2017), v odměně za zastupování za 10 úkonů právní služby v rozsahu jedné poloviny, tj. 71 850 Kč (§ 11 odst. 2 vyhl. č. 177/1996 Sb. – písemné podání ze dne 2. 7. 2015, 15. 10. 2015, 2. 12. 2015, 30. 6. 2019, 2. 9. 2019, 28. 8. 2020 (správně 28. 9. 2020), 12. 9. 2022, zastoupení při jednání dne 20. 6. 2019, 13. 4. 2023, 19. 9. 2024 – vždy jen vyhlášení rozsudku), 46 paušálních náhradách hotových výdajů po 300 Kč (§ 13 odst. 1 a 4 vyhl. č. 177/1996 Sb.), jízdném zástupce žalobkyně za 17 cest vykonaných osobním automobilem k okresnímu, případně krajskému soudu na trase [redacted] – Hradec Králové a zpět v celkové
- Shodu s prvopisem potvrzuje [redacted].

délce 3 808 km ve výši 24 405,57 Kč (§ 137 odst. 1 o. s. ř.), náhradě za promeškaný čas za 102 půlhodin hodin po 100 Kč (§ 14 odst. 1 a 3 vyhl. č. 177/1996 Sb.) a 21% DPH ve výši 1 247 422,10 Kč (§ 137 odst. 3 o. s. ř.). Celkem představovaly náklady řízení žalovaného před okresním soudem po zaokrouhlení na celé koruny 7 187 528 Kč.

33. Na základě stejných principů a právních předpisů rozhodl odvolací soud o nákladech odvolacího řízení. Náklady žalovaného v řízení před odvolacím soudem spočívaly v zaplaceném soudním poplatku z odvolání ve výši 598 549 Kč (§ 137 odst. 1 o.s.ř.), odměně za zastupování za 4 úkony právní služby po 143 700 Kč (podání odvolání, vyjádření k odvolání žalobkyně, písemné podání z 29. 5. 2025 (správně 28. 5. 2025), zastoupení u jednání), jedné odměně za zastupování v rozsahu jedné poloviny, tj. 71 850 (zastoupení při jednání dne 3. 6. 2025 – vyhlášení rozsudku), 1 paušální náhradě hotových výdajů ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 1 a 4 vyhl. č. 177/1996 Sb. ve znění účinném k 31. 12. 2024), 4 paušálních náhradách hotových výdajů po 450 Kč (§ 13 odst. 1 a 4 vyhl. č. 177/1996 Sb. ve znění účinném k 1. 1. 2025), jízdném zástupce žalovaného za cestu vykonanou osobním automobilem k odvolacímu soudu na trase [redacted] – Hradec Králové a zpět v celkové délce 224 km ve výši 1 633,43 Kč, náhradě za promeškaný čas za 6 půlhodin hodin po 150 Kč (§ 14 odst. 1 a 3 vyhl. č. 177/1996 Sb. ve znění účinném k 1. 1. 2025) a 21% DPH ve výši 136 769,52 Kč. Náhrada jízdného účtovaného za cestu k odvolacímu soudu dne 3. 6. 2025 žalovanému nenáleží, neboť jednání se tohoto dne účastnil zástupce advokáta žalovaného sídlící v místě odvolacího soudu a cesta z [redacted] do Hradce Králové zástupcem žalovaného vykonána nebyla. Celkem představovaly odvolací náklady žalovaného po zaokrouhlení na celé koruny 1 386 602 Kč.
34. Odvolací soud konečně rozhodl i o nákladech řízení státu, a to podle výsledku řízení (§ 148 o. s. ř.). Náklady státu v tomto případě spočívaly ve vyplaceném znalečném ve výši 261 087,14 Kč. Tyto náklady by při pravidelném běhu věcí byla povinna hradit žalobkyně jako neúspěšná účastnice řízení. Žalobkyně však byla v řízení osvobozena z 99 % od soudních poplatků, což jí v tomto rozsahu podle citovaného ustanovení osvobozuje i od povinnosti hradit náklady státu. Žalobkyně proto byla povinna nahradit státu jeho náklady jen ve zbývajícím rozsahu 1 %, čemuž odpovídá částka 2 611 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat dovolání za podmínek uvedených v § 237 občanského soudního řádu. Dovolání je třeba podat do dvou měsíců od doručení rozsudku k Nejvyššímu soudu prostřednictvím Okresního soudu v Hradci Králové

Hradec Králové 3. června 2025

JUDr. Martina Borovcová v. r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje [redacted].